ЩОМІСЯЧНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЖУРНАЛ

Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО закладу

№ 05
ТРАВЕНЬ
2024

моніторимо освітній процес

Світлана Бадер
4 **Перевіряємо готовність педагогів до роботи влітку**
У травні перед вихователем-методистом постає завдання перевірити готовність педагогів до роботи влітку. Спростіть цю діяльність за допомогою практичних рекомендацій, що взяти до уваги під час перевірки, та добірки готових карток контролю

Перегляньте картки контролю на **emetodyst.expertus.com.ua**

Єлизавета Шкарупа
8 **Що перевірити в організації дослідницько-експериментальної діяльності дітей**
Беріть у роботу практичні рекомендації та картку контролю, що допоможуть перевірити, чи якісно вихователі організовують дослідницько-експериментальну діяльність дошкільників

Картка контролю організації дослідницько-експериментальної діяльності дітей

комплектуємо методичний кабінет

11 **План роботи з педагогами щодо організації дослідницько-експериментальної діяльності дітей**

12 **Орієнтовний зміст діяльності вихователя-методиста в червні**

організовуємо освітній процес

Наталія Гавриш
14 **Розгадуємо таємниці парків під час проєктної діяльності**
Для чого створюють парки? Які таємниці вони приховують? Що цікавого в них можна знайти? Відшукати відповіді на ці запитання допоможе проєкт на тему «Парк», зміст якого розкрито в статті

Олена Стаєнна
21 **Три ідеї для організації діяльності дітей у парку**
Який вигляд має липа? Із якого дерева впав жолудь? Скільки ялин у парку? Запитати про це дошкільників і закріпити їхні знання про парк можна під час звичної прогулянки. Але значно цікавіше додати до неї ігровий компонент і організувати прогулянку у формі подорожі, квесту або дослідницької експедиції в найближчому парку або «уявному» парку на території дитячого садка

Наталя Гавриш
25 **Опановуємо з дітьми мистецтво спостереження**
Проблема розвитку спостережливості в дітей нині на часі як ніколи. Психологи стверджують, що надмірна взаємодія дітей із ґаджетами знижує їхню здатність сприймати об'єкти довкілля. Скористайтеся підказками експерта, як навчити дитину не лише дивитися на об'єкт, а й бачити його

працюємо з вихователями

Олена Стаєнна
29 **Як навчити дітей правильно поводитися із побутовими відходами**
Як не перетворити планету на велике сміттєзвалище? Переробляти відходи. Як зробити це якісно? Сортувати сміття. Чи можна навчити цього дітей? Не лише можна, а й потрібно. Ловіть ідеї, як реалізувати це завдання в дитячому садку, зокрема на базі традиційних екологічних стежин

Сортуй сміття правильно: що можна й не можна складати в контейнер
Пам'ятка

прокачуємо профмайстерність педагогів

Ольга Герасименко

33 **Життя в стилі еко: методичний інтенсив для вихователів**

Пропонуємо конспект методичного заходу, що дасть змогу актуалізувати й поглибити знання педагогів про сталий спосіб життя та його екологічну складову, захопити їх ідеєю збереження чистоти планети. Завдання, які педагоги опрацюють під час заходу, допоможуть їм прокачати власні екозвички, щоб потім сформувати їх у дітей

обмінюємося досвідом

Ольга Шинкевич, Світлана Баданова

37 **Навчаємо дітей дбати про свою безпеку: досвід практика**

У воєнний час передусім необхідно убезпечити дітей. Потрібно не лише оберігати їх, а й навчити дбати про себе самостійно. Тобто слід формувати в дошкільників базові навички безпечної поведінки в різних ситуаціях. Ознайомтеся з досвідом колег щодо організації роботи за цим напрямом та прихопіть кілька ідей для себе

забезпечуємо психологічний супровід

Тетяна Гурковська

42 **Вплив посттравмівного стану дорослих на дитину: що розповісти батькам**

Під час воєнних подій збільшилася кількість чинників, що спричиняють у людей різного віку посттравмівні стани. Скористайтеся підказками психолога, щоб провести консультацію для батьків вихованців щодо особливостей впливу психологічної травми дорослих на дитину та надати рекомендації, як його мінімізувати

консультуємося з експертом

Антоніна Клименко

45 **Як розрахувати розмір заробітної плати вихователю інклюзивної групи**

Із листа до редакції: «Як розрахувати розмір заробітної плати вихователю інклюзивної групи, який має: кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії», педагогічне звання «вихователь-методист», стаж педагогічної роботи — 25 років, надбавку за престижність 15% і за роботу в інклюзивній групі 20%?». Роз'яснення фахівця — у статті

Антоніна Клименко

48 **Як вихователю-методисту нараховують розмір оплати за звання, вислугу років та діловодство**

Ситуація: вихователь-методист має 14 тарифний розряд, звання «старший вихователь», стаж роботи 40 років, надбавку за престижність праці 5% та доплату за діловодство 10%. У статті фахівець роз'яснює, як нараховують розмір оплати за звання, вислугу років та діловодство

професійно вдосконалюємося

Олена Літіченко

50 **Використовуємо штучний інтелект у методичній роботі**

Хочете урізноманітнити методичну роботу з педагогами? Скористайтеся можливостями штучного інтелекту. Підкажемо, які нейромережі стануть у пригоді під час професійної діяльності, та надамо алгоритми роботи з ними

свята й цікаві події

56 **Цікаве свято в червні**

Такою іконкою позначено статті, які можна прочитати лише на сайті **emetodyst.expertus.com.ua**. Для того щоб перейти до змісту статті, клікніть на її назву

Хочете урізноманітнити методичну роботу з педагогами? Скористайтеся можливостями штучного інтелекту. Підкажемо, які нейромережі стануть у пригоді під час професійної діяльності, та надамо алгоритми роботи з ними

Олена Літіченко,
старший викладач кафедри дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. пед. наук

Використовуємо штучний інтелект у методичній роботі

Щодня вихователь-методист опрацьовує інформацію щодо професійної діяльності педагогів — аналізує та структурує її, шукає першоджерела, складає шпаргалки, розробляє методичні заходи тощо. Під час роботи над цими професійними завданнями надійними помічниками стали інтернет-ресурси, зокрема на основі штучного інтелекту, який стрімко набирає популярності.

Що таке штучний інтелект

Штучний інтелект (*англ.* artificial intelligence, AI) — це галузь інформатики, що розробляє автоматизовані інформаційні системи, здатні виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту. У широкому розумінні «штучним інтелектом» називають низку технологій, що наслідують функції головного мозку та допомагають виконувати «інтелектуальну» роботу.

В основі технологій штучного інтелекту — **штучна нейронна мережа** (*англ.* artificial neural network). Вона так називається тому, що за своєю організацією схожа на нейронну мережу мозку. Нейромережа — це однорідна база даних, що містить тексти, зображення, звуки, відео тощо. А штучний інтелект — це алгоритм, що вміє, спираючись на цю базу, компілювати окремі складові різних зразків і створювати на їхній основі нові продукти відповідно до вашого запиту.

Ключова перевага нейромереж — те, що вони **можуть навчатися**. Якщо звичайний алгоритм виконує завдання строго за інструкцією, то штучний інтелект навчається майже так само, як людина: він повторює одні й ті ж задачі, помиляється, робить висновки та поліпшує наступні результати.

Які ресурси стануть у пригоді

У діяльності вихователя-методиста є чимало завдань, які можна «доручити» штучному інтелекту. Наприклад, підготувати тест для педагогів чи скласти пам'ятку для батьків вихованців. Адже цифрові ресурси на основі штучного інтелекту дають змогу створювати но-

вий продукт за запитом користувача. Розглянемо приклади таких ресурсів, що стануть у пригоді вихователю-методисту.

Генератори текстів

Передусім розглянемо ресурси, які дають змогу генерувати текстові відповіді на запит *(табл. 1)*. Вони стануть у пригоді, щоб створити основу для доповіді, вибудувати структуру методичного заходу, підшукати джерела необхідної вам інформації, укласти пам'ятку тощо.

Таблиця 1

Назва	Тип	Основні функції
ChatGPT 3.5	Чат-бот на основі штучного інтелекту, що генерує відповіді, подібні до людського спілкування	Може вести бесіди і діалоги, спираючись на попередньо опрацьовану інформацію. Оперує даними, завантаженими до січня 2022 року. Не має доступу до пошукових систем, баз даних або будь-яких інших джерел інформації за межами своєї моделі. Тому не може перевірити факти, надати посилання, аналізувати дані й давати відповіді на запитання, що стосуються реального часу. Генерує відповіді лише на основі власних «внутрішніх знань» і логіки, проте здатен підказати дієві варіанти розв'язання проблемних завдань
Andi	Пошуковий чат-бот, що використовує новий тип пошукової системи на основі генеративного штучного інтелекту	Генерує відповіді на запитання. Може знайти, узагальнити та пояснити інформацію. Доступна функція навігації та пошуку в інтернеті, має доступ до актуальних даних. Тобто чат-бот пропонує як відповідь на запитання добірку джерел, що висвітлюють тему
Perplexity	Пошукова система на основі штучного інтелекту, що використовує технології обробки текстового мовлення та машинного навчання	Генерує відповіді на широкий спектр запитань, посилаючись на відкриті джерела інформації. Здійснює пошук відповіді на поставлене запитання у реальному часі, тобто має доступ до усіх найсвіжіших публікацій в інтернеті. Для передплатників доступна функція генерування зображень
MakeMyTale	Інноваційна платформа, що дає змогу створювати унікальні історії за допомогою штучного інтелекту	Безоплатно можна створити п'ять історій. Платний тариф не має обмежень. Мовні моделі ґрунтуються на величезній кількості даних із інтернету, написаних людьми. Тому надані відповіді схожі на людську мову. Завдяки опції створення аудіо- та відеоверсій, щоб оживити казку, користувачі мають змогу налаштувати власні історії, щоб надати їм індивідуальності

Спектр генераторів текстів досить широкий. Зазвичай усі вони мають інтуїтивно зрозумілий інтерфейс та не потребують встановлення додаткових застосунків на комп'ютер. Тобто ними можна користуватися онлайн. І якщо ви ще не обрали для себе зручний сервіс, то пропонуємо потренуватися генерувати тексти за допомогою пошукової системи Perplexity.

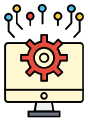

Створюємо текст за допомогою Perplexity

1. Відкрийте сайт **perplexity.ai**.
2. У діалоговому вікні введіть запит. Наприклад: «Створи пам'ятку для батьків щодо трудового виховання дошкільників».
3. Натисніть кнопку «Pro», щоб відправити запит.
4. Перегляньте відповіді.
5. Скорегуйте запит за потреби за допомогою кнопки «Edit query».
6. Скопіюйте та збережіть відповіді, які вам сподобаються.

Також зверніть увагу на ChatGPT, який посилює освітню потужність YouTube-сервісів. Нині YouTube набув популярності у про-

фесійному розвитку педагогів. Зокрема саме на його основі відбувається більшість вебінарів на професійну тематику. А ChatGPT на основі змісту відео може **створювати тести** для перевірки знань. Тож за допомогою цього чат-боту ви матимете змогу швидко перевірити, що педагоги засвоїли за результатами перегляду вебінару.

Створюємо тест у ChatGPT за текстом з відео YouTube

1. Знайдіть необхідне відео в YouTube.
2. Клікніть під відео кнопку «Показати текст відео».
3. Вимкніть позначку часу, натиснувши на три крапки над текстом відео.
4. Виділіть текст і скопіюйте його.
5. Перейдіть в ChatGPT — **chat.openai.com**, вставте скопійований текст і згенеруйте тест.

Генератори зображень

Проблема, коли не вдається знайти потрібне зображення до заняття чи методичного заходу, відома кожному педагогу. Для того щоб самостійно створити унікальні зображення для роботи з дітьми та дорослими, скористайтеся сервісами для генерування зображень на основі штучного інтелекту *(табл. 2)*.

Таблиця 2

Назва	Можливості використання	Основні функції
Playground AI	У безоплатній версії можна згенерувати до 100 зображень. Час генерування одного зображення залежить від складності запиту та становить від кількох секунд до кількох хвилин	Дає змогу створювати зображення та логотипи, вибрати стиль зображення, завантажити зображення-приклад, корегувати запити, деталізувати їх. Пропонує розширені функції редагування, наприклад змішане редагування, яке поєднує реальні та синтетичні зображення
DreamStudio	Можна створювати до 10 зображень за темою запиту. Пропонує користувачам 25 безоплатних кредитів, які знімаються за генерування кожного зображення	Містить функцію генерування випадкового запиту. Дає змогу вибрати стилі та розмір зображень, а також завантажити зображення-приклад. Доступна функція редагування отриманих зображень
Deep Dream Generator	Можна генерувати зображення без авторизації. Безоплатні спроби періодично оновлюються. Бета версія для використання сервісу пропонує 100 кредитів, які знімаються за використання різних функцій сервісу	Дає змогу вибрати різні стилі зображень. Містить функцію генерування випадкового запиту. Наявний банк додаткових характеристик зображення, як-от: дитячий малюнок, детальне зображення, яскраві кольори тощо. Також можна обрати художника, стиль якого скопіює штучний інтелект
Craiyon	Не потребує авторизації, генерує до 9 зображень за 60 секунд	Генерує зображення за запитами. Після генерування пропонує, як можна поліпшити запит. Містить кілька стилів: мистецький, фото, мальований

Генератори зображень на основі штучного інтелекту стануть у пригоді, щоб створити:

- емблеми чи логотипи команд для участі в методичному заході;
- серію картинок для творчих розповідей або дидактичних ігор;
- основу для колажу, лепбуку, віммельбуху, альбому;
- сюжетну картину для складання розповідей;
- образ персонажа до вигаданої дітьми історії тощо.

У більшості генераторів зображень на основі штучного інтелекту запит необхідно вводити англійською мовою. Якщо володієте нею на недостатньому рівні, скористайтеся функцією перекладача. Пам'ятайте, що запити мають бути конкретними і детальними.

Функціональні можливості сервісів для генерування зображень різняться, оскільки вони зорієнтовані на потреби різних користувачів. Щоб вибрати найзручніший для себе, спробуйте попрацювати з кількома сервісами, а розпочати пропонуємо з Craiyon*.

Створюємо зображення за допомогою Craiyon

1. Перейдіть на сайт **craiyon.com.**
2. Створіть логін і пароль або зареєструйтеся через Google-акаунт.
3. Введіть запит англійською мовою в діалогове вікно.
4. Виберіть стиль, у якому хочете створити зображення. Приміром:
   - Art — мистецький;
   - Photo — фото;
   - Drawing — мальований;
   - None — жоден.
5. Натисніть на кнопку «Draw», щоб створити зображення.
6. Почекайте 60 с, перегляньте зображення, за потреби скорегуйте запит або скористайтеся поліпшеним запитом, який згенерує сервіс.
7. Натисніть на зображення, яке вам сподобалося.
8. Доопрацюйте за потреби зображення за допомогою додаткових функцій:
   - Upscale дає змогу збільшити зображення;
   - Remove Background — зробити прозоре тло і виокремити зображення головного об'єкта.
9. Скачайте готове зображення.

Генератори мультимедіа

Створювати контент для методичних заходів допоможуть також ресурси, які працюють лише із мультимедійними даними, зокрема:

- **Mubert** — нейромережа, яка створює музику за текстовим запитом або за обраним жанром чи настроєм;
- **Pictory** — «витягує» контент із ваших записів Zoom, Teams і вебінарів. Ідеально підходить для створення відеоконтенту для соціальних мереж;
- **Haiper.ai** — створює відео та відеопрезентації на основі тексту.

Також вихователю-методисту у пригоді стане Gamma.app — сучасна платформа для створення презентацій, яка використовує можливості штучного інтелекту для автоматизації структури, контенту та візуалізації ідей. Платформа дає змогу користувачам створювати красиві, цікаві та ефективні презентації за допомогою простого та інтуїтивного інтерфейсу, а також ділитися своїми презентаціями онлайн або експортувати їх у різні формати.

* Перегляньте відеоінструкцію, як генерувати зображення в сервісі Craiyon, на **emetodyst.expertus.com.ua**. — *Прим. ред.*

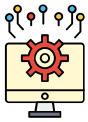

Створюємо презентацію на платформі Gamma

1. Відкрийте платформу Gamma — **gamma.app**.
2. Створіть логін і пароль або зареєструйтеся через Google-акаунт.
3. Оберіть вкладку «Створити презентацію».
4. Уведіть тему презентації.
5. Відредагуйте план презентації, який запропонував сервіс.
6. Змініть картинки та шрифт у презентації.
7. Збережіть створену презентацію у форматі PDF або PowerPoint.

Які недоліки врахувати

Чимало педагогів вже встигли «поспілкуватися» зі штучним інтелектом і відзначили його потужні ресурси. Однак нейромережі водночас із великими можливостями мають і недоліки. Не завжди результат запиту задовольняє користувача. Приміром, штучний інтелект **не здатен адаптувати текст** відповідно до особливостей аудиторії. Також він не перевіряє текст на відповідність нормам літературного мовлення. Тому тексти, що згенерували за допомогою штучного інтелекту, потрібно повторно опрацьовувати — редагувати, а іноді й переписувати.

Штучний інтелект використовує інформацію, що міститься у вільному доступі в інтернеті. Зокрема, він не може брати інформацію із професійних цифрових ресурсів.

Під час обробки запитів, штучний інтелект не може використати, приміром, матеріали журналів «Вихователь-методист дошкільного закладу» або «Музичний керівник». Адже до них мають доступ лише передплатники, а для решти інформація закрита.

Також штучний інтелект не може оцінювати якість інформації, а отже використовує усе, що знаходить. Тому на запит користувача іноді може видавати «галюцинації» — **помилкові дані**, спотворені факти тощо. Через це інформацію, яку пропонує штучний інтелект, варто перевіряти.

Ще один недолік — нейромережі не мають розуміння естетики. Тому видані комбінації зображень можуть мати неприємний або огидний вигляд.

Попри точність опису бажаного зображення ви не завжди отримаєте очікуваний результат. Деякі продукти штучного інтелекту мають чіткі ознаки машинної комбінації — можуть бути викривлені та спотворені зображення. Тому намагайтеся генерувати переважно елементи предметного світу та уникати живих об'єктів. Для порівняння наведемо приклади зображень згенеровані сервісом Craiyon до запитів «вихователь грає разом із дітьми» *(рис. 1)* та «дитячий ігровий майданчик» *(рис. 2)*.

Для чого потрібні «промпти»

Для того щоб «спілкування» зі штучним інтелектом було ефективним, потрібен правильний підхід і специфічні знання. Для того

Рис. 1

Рис. 2

щоб допомогти штучному інтелекту **правильно зрозуміти запит** користувача, використовують так звані «промпти».

Промпт (від *англ.* prompt — підказка) — коротка текстова інструкція, яка допомагає штучному інтелекту правильно виконати завдання людини.

Машина використовує промпт, щоб зрозуміти, як люди взаємодіють між собою та з довкіллям, і надати найдостовірнішу відповідь. Промпти можуть бути **прості й складні** залежно від очікуваного результату. Зазвичай промпт складається з короткого запитання або інструкції, яка описує завдання користувача. За допомогою промпту користувач взаємодіє із системою та отримує відповіді на свої запитання.

Отже, штучний інтелект упевнено входить в наше життя. Він створює образи, пише музику, складає вірші тощо. Застосування штучного інтелекту підвищує ефективність методичної роботи і навіть дає змогу урізноманітнити освітню взаємодію з дітьми. Але то вже тема наступної статті. До зустрічі!